

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ أَلَا إِنَّ وَعَدَ اللَّهِ
 حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي ۙ وَ
 يُمِيتُ ۖ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمِ
 مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى
 وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ
 فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا ۗ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ
 حَرَامًا وَ حَلَالًا ۚ قُلْ ءَأَلَّهُ أَذِنُ لَكُمْ ۗ أَمْ عَلَى اللَّهِ
 تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَ مَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾ وَ مَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَ مَا
 تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ لَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا
 عَلَيْكُمْ شُهودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَ مَا يَعْرُبُ
 عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ
 وَ لَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

بدانید که [مالکیت] آنچه در آسمان‌ها و زمین است، از آن خداست؛ بدانید وعده خدا حق است، ولی بیشتر آنان نمی‌دانند. ﴿۵۵﴾

او زنده می‌کند و می‌میراند و به سوی او بازگردانده می‌شوید. ﴿۵۶﴾

ای مردم، برای شما از جانب پروردگارتان پندی و درمانی برای آنچه [از صفات نکوهیده و عقاید نادرست] در سینه‌هاست و رهنمود و رحمتی برای مؤمنان آمده است. ﴿۵۷﴾

بگو: به فضل و رحمت خداست که [مؤمنان] باید شاد شوند. این از هر آنچه [دارایی و امکانات] که فراهم می‌آورند، بهتر است. ﴿۵۸﴾

بگو: به من خبر دهید از رزقی که خدا برای شما فروفرستاده و شما بخشی از آن را حرام و بخشی را حلال دانسته‌اید، بگو: آیا خدا به شما اجازه داده است که این احکام را صادر کنید، یا بر خدا دروغ می‌بندید؟ ﴿۵۹﴾

کسانی که بر خدا دروغ می‌بندند، [به فرجام خود] در روز قیامت چه گمان می‌برند؟ البته، خداوند از فضل خود به مردم عطا می‌کند، ولی بیشترشان ناسپاسی می‌کنند. ﴿۶۰﴾

در هیچ حال [و اندیشه‌ای] نیستی و هیچ بخشی از قرآن را تلاوت نمی‌کنی و تو و دیگران هیچ کاری را انجام نمی‌دهید، مگر اینکه ما بر شما گواهیم؛ و هم وزن ذره‌ای [غبار بسیار ریزی که در هوا پراکنده است] نه در زمین و نه در آسمان از پروردگار تو پنهان نمی‌ماند، و چیزی کوچک‌تر از ذره و بزرگ‌تر از آن نیست، مگر اینکه در کتابی روشن ثبت است. ﴿۶۱﴾

۱. بیت نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت با آیه ۸۴ سوره عنکبوت ارتباط مفهومی دارد

درس سوم

معجزه جاویدان

ولایت معنوی پیامبر

تاره ای بدرخشد و ماه مجلس شد دل رمیده ما را اینس و مونس شد

بعثت پیامبر

نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت به غمزه مسئله آموز صد مدرس شد

امی بودن پیامبر

مرجعیت دینی پیامبر

قرآن کریم، آخرین کتاب الهی است که بر خاتم پیامبران نازل شده و گواه و دلیل نبوت ایشان است.

در این درس به بررسی این موضوع می پردازیم تا بدانیم :
اولاً چرا معجزه جاوید پیامبر خاتم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از نوع کتاب است؟
ثانیاً قرآن کریم از چه جهاتی معجزه است؟

۲- معجزه چیست؟ یا هدف از معجزات پیامبران چه بوده است؟

۳- قرآن کریم کارهای خارق العاده را چه می نامد؟

۴- چرا دانشمندان اسلامی کارهای خارق العاده را معجزه می نامند؟

تصور کنید که شما در چند هزار سال قبل زندگی می کردید و یک روز می شنیدید که شخصی به نام موسی خود را پیامبر خدا معرفی کرده است و ادعا می کند از جانب خدا برای هدایت انسانها دستوراتی را آورده است. شما چگونه یقین می کردید که او در ادعایش صادق است و واقعاً از جانب خدا آمده است؟

۲ (هرگاه پیامبری از سوی خداوند مبعوث می شد، برای اینکه مردم دریابند که وی با خداوند ارتباط دارد و از طرف او مأمور به پیامبری شده است، کارهای خارق العاده ای انجام می داد که هیچ کس بدون تأیید و اذن خداوند قادر به انجام آنها نبود) ۳ قرآن کریم این کارهای خارق العاده را «آیت» یعنی نشانه و علامت نبوت می خواند و ۴ اندیشمندان اسلامی آن را معجزه می نامند زیرا عجز و ناتوانی سایر افراد در این امور آشکار می شود. (۲) ۴

۵) البته معجزات پیامبران گذشته، فقط برای مردم آن زمان قابل مشاهده بود و امروز اثری از آنها باقی نمانده است. (۵) ۵- ویژگی معجزات پیامبران گذشته چه بود؟

۶- به نظر شما معجزه آخرین پیامبر الهی که دینش برای مردم تمامی دورانها تا روز قیامت خواهد بود، چگونه باید باشد؟ یا چرا خداوند معجزه اصلی پیامبر اکرم را از جنس کتاب قرار داد؟

معجزه آخرین پیامبر الهی باید به گونه ای باشد که:

۱- مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند.

۲- آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

از این رو، خداوند معجزه اصلی پیامبر اکرم ﷺ را قرآن کریم قرار داد؛ معجزه ای از جنس «کتاب»؛ کتابی که هیچ کس توان آوردن مانند آن را ندارد (۶) (خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن را بیاورند^۲ و برای اینکه عجز و ناتوانی آنها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است^۳ و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره های قرآن را هم به آنها داده است:

* **أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ**

* **قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ**

این دعوت به مبارزه را «تحدی» می گویند (۷) و خداوند تأکید می کند که هیچ گاه، هیچ کس نمی تواند

۱- فرق معجزه با کارهای خارق العاده مرتاضان و ساحران و تردستان هم همین است که کارهای آنان با تعلیم و تمرین قابل یادگیری است، اما کار پیامبران به گونه ای است که آنان بدون آموزش قبلی معجزه می کنند و هیچ گاه مغلوب کار دیگران واقع نمی شوند، مثلاً وقتی عصای حضرت موسی عليه السلام به اژدها تبدیل می شد، بر کارهای ساحران غلبه می کرد. همچنین هیچ کس نمی توانست مانند آن را انجام دهد.

۷ } پیشنهاد خداوند به مخالفان قرآن کریم چیست؟
} تحدی چیست؟

۲- سوره اسراء، آیه ۸۸.

۳- سوره هود، آیه ۳۱.

۴- سوره یونس، آیه ۸۳.

* ادعای غیر الهی بودن قرآن

* الهی بودن قرآن و اعجاز آن و دعوت به مبارزه یا تحدی نسبت به آوردن یک سوره از قرآن برای اثبات عجز و ناتوانی شکاکان به الهی بودن قرآن

۸- مخالفان سرسخت اسلام از همان ابتدای دعوت به مبارزه قرآن تاکنون، در چه جهت تلاش کردند و نتیجه فعالیت آنها چه بود؟ چرا مخالفان قرآن در رابطه با تحدی نتوانستند ادعای خود را ثابت کنند؟

۹- متن هایی که مخالفان قرآن برای غیر الهی نشان دادن قرآن ارائه کردند چه سرانجامی یافته است؟

در این مبارزه پیروز شود و همانند قرآن را بیاورد:

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ
عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

بگو: اگر تمامی انس و جن جمع شوند

تا همانند قرآن را بیاورند،

نمی توانند همانند آن را بیاورند،

دعوت به مبارزه شکاکان
به الهی بودن قرآن و
اعلام عجز ناتوانا آنها

وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۱. هر چند پشتیبان هم باشند.

۸) از آن روز که قرآن کریم دعوت به مبارزه را اعلام کرده است، بیش از چهارده قرن می گذرد و این دعوت همچنان ادامه دارد. مخالفان سرسخت اسلام از همان ابتدای نزول قرآن کریم تاکنون، در این باره تلاش بسیاری کرده اند تا عظمت قرآن را زیر سؤال ببرند، اما نتوانسته اند سوره ای حتی به اندازه سوره «کوثر» بیاورند که اندیشمندان و متخصصان زمان، برابری آن را با سوره ای از قرآن بپذیرند؛ در حالی که آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره ای مشابه یکی از سوره های این کتاب الهی است.

۹] آری، از گذشته دور تا امروز، مخالفان قرآن کریم متن هایی ارائه کرده اند که برای افراد غیر متخصص ممکن است بی عیب جلوه کند، اما تاکنون هیچ یک از این متن ها در مراکز علمی و تخصصی، مورد قبول واقع نشده است و جملگی به فراموشی سپرده شده اند. (۸) ۹]

فعالیت کلاسی

به نظر شما چرا خداوند معجزه آخرین پیامبر خود را کتاب قرار داده است؟ جواب همان پاسخ سوال ۶ از آن جا که پیامبر اکرم (ص) آخرین پیامبر و تعلیمات ایشان برای همه زمان های بعد اوست، سند نبوت و حقانیت اونیز به گونه ای باید باشد که نه تنها مردم زمان خود بلکه آیندگان نیز به حقانیت پیامبری او و دین اسلام پی ببرند و معجزه بودن آن را تأیید کنند.

پاسخ به سوالات شما

برخی می پرسند که آیا پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله به غیر از معجزه جاوید خود، که متعلق به همه عصرها و دوران هاست، معجزات دیگری نیز برای مردم زمان خود داشته اند؟
پاسخ اینکه: بله، پیامبر در کنار معجزه اصلی خود (قرآن) معجزات دیگری نیز داشت. معجزاتی مانند حرکت کردن و دو نیم شدن درخت به دستور ایشان، شق القمر و ...

حضرت علی رضی الله عنه در یکی از سخنان خود می فرمایند:

من با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بودم که گروهی از بزرگان قریش آمدند و گفتند: ما از تو چیزی می خواهیم که اگر بپذیری و انجام دهی، پی می بریم که تو فرستاده خدا هستی و اگر انجام ندهی، بر ما مشخص می شود که جادوگر و دروغگویی.

۱- سوره اسراء، آیه ۸۸. سوال- آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن قرآن کریم چیست؟

جواب: آوردن سوره ای مشابه یکی از سوره های این کتاب الهی

پیامبر پرسید: چه می‌خواهید؟ گفتند: به آن درخت بگو از ریشه درآید و در پیش روی تو بایستد. پیامبر گفت: خدا بر هر کاری تواناست. آیا اگر خدا برای شما چنین کند، ایمان می‌آورید؟ گفتند: آری.

پیامبر فرمود: اکنون آنچه خواسته‌اید به شما نشان خواهم داد، ولی می‌دانم که به راه خیر باز نمی‌گردید.

سپس به درخت اشاره کرد و فرمود: ای درخت، اگر به خدا و روز جزا ایمان داری و می‌دانی که من پیامبر خدا هستم، به اذن خدا از ریشه درآی و در برابر من بایست. درخت با ریشه‌هایش از زمین کنده شد و نزد پیامبر آمد و شاخه‌های بالایی خود را بر رسول الله ﷺ سایبان کرد و یکی از شاخه‌هایش را نیز بر شانه من نهاد که در طرف راست آن حضرت بودم.

آن گروه به آن نگریستند و از روی تکبر و گردنکشی گفتند: حال دستور بده نیمی از آن، نزد تو بیاید و نیم دیگر جای خودش بماند. پیامبر فرمان داد. نیمی از درخت نزد او آمد. آنها از روی کبر و سرکشی گفتند: حال دستور بده تا به نیم دیگر خود ملحق شود. پس پیامبر امر فرمود و درخت بازگشت.

من گفتم: لا اله الا الله. ای رسول خدا، من نخستین کسی هستم که به تو ایمان آورده‌ام و نخستین کسی هستم که گواهی می‌دهم درخت با فرمان خدا و برای تصدیق نبوت و بزرگداشت دعوت رسالت، آنچه را خواستی، انجام داد.

بزرگان قریش گفتند: این مرد جادوگری دروغ‌گوست و در جادوگری مهارت خیلی زیادی دارد. سپس گفتند: آیا جز این (مقصودشان من بودم) کسی تو را در کارت تصدیق می‌کند؟

۱۰- جنبه‌های اعجاز قرآن کریم را نام ببرید؟ اعجاز لفظی و اعجاز محتوایی

هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: اول از جنبه لفظی و دوم از جنبه محتوایی؛ قرآن کریم در

هر دو جنبه معجزه است:

۱۱- اعجاز لفظی قرآن کریم را توضیح دهید

۱- اعجاز لفظی

۱۱) خداوند برای بیان معارف ژرف و عمیق قرآن، زیباترین و مناسب‌ترین کلمات و عبارات‌ها را انتخاب کرده است تا به بهترین وجه، معنای مورد نظر را برساند و دل‌های آماده را به سوی حق جذب کند. هر کس با زبان عربی آشنا باشد، به محض خواندن قرآن، در می‌یابد که آیات آن با سایر سخن‌ها کاملاً فرق می‌کند و به شیوه‌ای خاص بیان شده است (۱۱).

- ۱۲- کدام جنبه ی اعجاز قران کریم از همان آغازمورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفته بود ؟ اعجاز لفظی قران کریم
 ۱۳- در صدر اسلام چه چیزی سبب شده بود که سران مشرکان مردم را از شنیدن آیات قران منع کنند ؟
 ۱۴- شیوه مبارزه مشرکان با جنبه اعجاز لفظی قران کریم چگونه بود ؟

فیلم (۱): عکس العمل غیر مسلمانان هنگام شنیدن آیات قران

۱۳) این حقیقت، از همان آغاز نزول مورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفته بود (ساختار زیبا و آهنگ موزون و دلنشین کلمه ها و جمله ها، شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار سبب شده بود که ^{۱۴}مشرکان، مردم را از شنیدن قرآن منع کنند) و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر می رفت، یا از پشت دیوار خانه پیامبر، به قرآن خواندن ایشان گوش فرا می داد، او را مجازات می کردند. ^{۱۴۰} همین زیبایی لفظی، سبب نفوذ خارق العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است و بسیاری از مردم به خصوص ادیبان و اندیشمندان تحت تأثیر آن مسلمان شده اند. (۱۵)

۱۵- ویژگی های اعجاز لفظی قران کریم سبب چه چیزهایی شده بود ؟

- ۱۶- کدام جنبه اعجاز قران سبب نفوذ فوق العاده این کتاب در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است ؟ اعجاز لفظی
 ۱۷- مسلمان شدن بسیاری از مردم از جمله ادیبان و دانشمندان ناظر بر کدام جنبه ی اعجاز قران کریم است ؟ اعجاز لفظی
 ۱۸- کدام جنبه اعجاز قران کریم برای کسانی که اندکی با زبان عربی آشنا باشند ممکن است ؟ اعجاز لفظی
 ۱۹- استفاده از زیبا ترین و مناسب ترین کلمات و عبارات در قران کریم به چه دلیل می باشد ؟ به بهترین وجه معنای مورد نظر را برساند _ دل های آماده را به سوی حق جذب کند
 ۲۰- شرط پی بردن به اعجاز لفظی قران کریم چیست ؟ هر کس با زبان عربی آشنا باشد به محض خواندن قران کریم میفهمد که آیات آن با سایر سخن ها متفاوت و به شیوه خاص بیان شده است
 ۲۱- چند مورد از ویژگی های اعجاز لفظی قران کریم را نام ببرید ؟ ساختار زیبا و آهنگ موزون و دلنشین جمله ها و کلمه ها، شیرینی بیان، رسایی تعبیرات با وجود اختصار، استفاده از زیبا ترین و مناسب ترین کلمات

۲۲- کدام جنبه از اعجاز محتوایی قران نشان دهنده این است که از قلم هیچ دانشمندی تراوش نکرده است ؟ اعجاز محتوایی

۲- اعجاز محتوایی ۲۳- اعجاز محتوایی قران کریم بیانگر چه چیزی است ؟

۲۳ گذشته از اعجاز لفظی، قرآن کریم از نظر محتوا و مطالب آن ویژگی هایی دارد که نشان می دهد از قلم هیچ اندیشمندی تراوش نکرده است، چه رسد به شخصی که قبل از آن، چیزی نوشته و آموزشی ندیده است. این جنبه از اعجاز برای کسانی که زبان قرآن را نمی دانند و فقط از ترجمه ها استفاده می کنند نیز قابل فهم و ادراک است. ^{۲۳} برخی از این جنبه های اعجازی عبارت اند از :

الف) انسجام درونی در عین نزول تدریجی : می دانیم که آثار و نوشته های اولیه دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آنها متفاوت است. از این رو، دانشمندان معمولاً در نوشته های گذشته خود تجدیدنظر می کنند و اگر بتوانند، کتاب های گذشته خود را اصلاح می نمایند.

با اینکه بیش از شش هزار آیه قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و درباره موضوعات متنوع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن، تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می کنند.

۲۴- درک کدام جنبه اعجاز قرآن برای کسانی که از ترجمه ها استفاده می کنند نیز قابل درک است ؟ اعجاز محتوایی

۲۵- ویژگی های اعجاز محتوایی قران کریم را نام ببرید ؟ تیرهای الف ، ب ، ج ، د ،

۲۶- از ویژگی های اعجاز محتوایی قرآن (انسجام درونی در عین نزول تدریجی) را توضیح دهید ؟

ترجمه آیه: پس آیا در قرآن تدبیر نمی کنند؟ و اگر از نزد غیر خدا بود، قطعاً در آن ناسازگاری بسیار می یافتند

پیام آیه: بیانگر انسجام درونی در عین نزول تدریجی از جنبه های اعجاز محتوایی قرآن

* عدم وجود تعارض و ناسازگاری در قرآن نشانه ی الهی بودن آن است

تدبیر در قرآن

وجود اختلاف و ناسازگاری در قرآن معلول ساخته ی فکر بشر بودن قرآن علت

خداوند در قرآن می فرماید: ﴿اثبات الهی بودن قرآن

عدم وجود تعارض و ناسازگاری در قرآن

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾

دعوت به تدبیر در قرآن

با توجه به این آیه بیان کنید چرا خداوند بر این نکته تأکید دارد که اگر قرآن از جانب غیر خدا

بود، قطعاً ناسازگاری و اختلافات زیادی در آن یافت می شد؟ اگر قرآن از جانب خداوند نازل نمی شد

و به تدریج توسط شخص پیامبر یا هر فرد دیگری در مدت ۲۳ سال تنظیم می شد اختلافات زیادی در آن پدید می آمد

ب) تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت: (در هر دوره ای از زمان، مجموعه ای از افکار،

عقاید و آداب و رسوم که از آن به فرهنگ **تاریخ** می شود، مردم را کم و بیش تحت تأثیر قرار می دهد.

فرهنگ مردم حجاز آمیزه ای از عقاید نادرست و آداب و رسوم خرافی و شرک آلود بود. با وجود

این، قرآن کریم نه تنها از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت، بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن

مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت و از موضوع هایی همچون **عدالت خواهی، علم دوستی، معنویت**

و حقوق برابر انسان ها سخن گفته است. (۲۷)

۲۸) ج) جامعیت و همه جانبه بودن: با وجود اینکه قرآن کریم چهارده قرن پیش نازل شده، اما در مورد

همه مسائل مهم و حیاتی که انسان در هدایت به سوی کمال بدان نیاز دارد، سخن گفته و چیزی را

فروگذار نکرده است. این کتاب فقط از امور معنوی، با آخرت و رابطه انسان با خدا سخن نمی گوید؛

بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان، مسئولیت های اجتماعی و رابطه وی با انسان های دیگر سخن

می گوید و برنامه ای جامع و همه جانبه را در اختیارش قرار می دهد. (۲۸)

۲۹) امام باقر (علیه السلام) می فرماید: «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن]

آورده است. ۲»

البته روشن است که منظور از آنچه مورد نیاز است، نیازهای مربوط به برنامه زندگی و هدایت

انسان هاست؛ یعنی همان نیازهایی که پیامبران به خاطر آنها فرستاده شده اند. (۲۹)

۳۰- آیا در قرآن کریم نکات علمی بی سابقه بیان شده است؟

از ویژگی های اعجاز محتوایی قرآن کریم ذکر نکات علمی بی سابقه را توضیح دهید

۳۱- ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن کریم گویای چه چیزی است؟

۳۲- ذکر نکات علمی بی سابقه: در جامعه ای که علم و دانش جایگاهی نداشت و خبری از رشته هایی

مانند فیزیک، زیست شناسی، گیاه شناسی و ستاره شناسی نبود، قرآن کریم به برخی نکات علمی اشاره

۱- سوره نساء، آیه ۸۲.

۲- «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَدَعْ شَيْئًا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْزَلَهُ فِي كِتَابِهِ». (اصول کافی، کلینی، ج ۱، ص ۲۶۱)

۲۷- از جنبه های اعجاز محتوایی قرآن کریم (تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت) را توضیح دهید

۲۸- از جنبه های اعجاز محتوایی قرآن کریم (جامعیت و همه جانبه بودن قرآن کریم) را توضیح دهید

۲۹- با توجه به حدیث امام باقر (ع) خداوند چه چیزی را در کتاب قرآن آورده است و منظور از آن چیست؟
۳۰- با توجه به حدیث امام باقر (ع) «منظور از آنچه مورد نیاز است تا روز قیامت است در قرآن آمده چیست؟»

۳۲- دو مورد از نکات علمی بی سابقه در قرآن کریم را نام ببرید؟ جواب: حرکت زمین، انبساط جهان

۳۳- از ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن «حرکت زمین» را توضیح دهید

۳۴- از ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن «انبساط جهان» را توضیح دهید

می‌کند که در تمام دنیای آن روز بی سابقه بود و بعدها به مرور زمان توسط دانشمندان کشف گردید. (۱) ۳۰
(۳۱) اشاره به این قبیل نکات علمی، گویای آن است که قرآن کریم بسیار فراتر از علم آن روز جامعه سخن گفته و ذکر این قبیل نکات علمی فقط از کسی ساخته است که آگاه به همه علوم باشد؛ یعنی خداوند متعال. (۲) ۳۱
به چند نمونه از نکات علمی قرآن کریم توجه کنید:

۳۳) ۱- حرکت زمین: چهار قرن پیش در سرزمین اروپا، گالیله به دلیل اینکه زمین را متحرک خوانده بود، در دادگاه محاکمه شد. در آن دوران تصور بر این بود که زمین ثابت است و خورشید و سایر سیارات به دور آن می‌چرخند. اما در چهارده قرن پیش و در زمانی که هیچ یک از ابزارهای نجومی امروزی در دست بشر نبود، قرآن کریم در آیات خود به حرکت زمین اشاره می‌کند که از آن جمله، تشبیه زمین به ذلول است.^{۳۵} (ذلول به شتری گفته می‌شود که به گونه‌ای حرکت می‌کند که سوار خود را نمی‌آزارد. تشبیه زمین به «ذلول» به خوبی به حرکت هموار و همراه با آرامش زمین اشاره دارد. (۳۳) ۳۵

۳۵- ذلول چیست و تشبیه زمین به ذلول به چه چیزی اشاره دارد؟

فیلم (۴)

۳۴) ۲- انبساط جهان: نظریه انبساط جهان، یکی از مهم‌ترین کشفیات نجومی انسان در قرن بیستم است. بر طبق این نظریه، کهکشان‌ها با سرعت فوق العاده‌ای در حال حرکت و فاصله گرفتن از یکدیگرند که در نتیجه آن، جهان هستی مدام در حال گسترش و انبساط است.^{۳۴} مطلبی که خداوند در قرآن کریم به آن اشاره کرده است:

وَ السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ^۲

و آسمان را با قدرت خود برافراشتیم و همواره آن را وسعت می‌بخشیم.

بیانگر انبساط جهان از ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن مربوط به جنبه‌های اعجاز محتوایی

دانش تکمیلی (۲)

یکی دیگر از نمونه‌های اعجاز محتوایی قرآن، خبر دادن قرآن از حوادث آینده به مسلمانان صدر اسلام بود. اگر علاقه‌مندید می‌توانید برای آشنایی با نمونه‌هایی از این اخبار، به سایت گروه قرآن و معارف، بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

۱- البته، قرآن کتاب هدایت است، نه کتابی درباره علوم. به همین جهت اگر گاهی به یک نکته علمی می‌پردازد، برای نشان دادن عظمت خلقت و واداشتن انسان‌ها به تفکر در جهان است. از این روست که این نکات علمی را به صورت کوتاه و در حد اشاره مطرح می‌کند.

۲- سوره ملک، آیه ۱۵.

۳- سوره ذاریات، آیه ۴۷.

تا مردم دریابند و اعتراف کنند که قرآن فقط از سوی خداوند نازل شده و پیامبر(ص) هیچ دخالتی در آن ندارد که اگر پیامبر اکرم از قبل خواندن و نوشتن می دانست مخالفان فکر می کردند که پیامبر(ص) از جانب خودش آن را ارائه کرده و از این طریق به الهی بودن آن شک می کردند اما چون پیامبر امی (درس نخوانده) است، می توان فهمید که قرآن از طرف خداوند و دلیلی بر نبوت ایشان می باشد.

تدبیر در قرآن

با توجه به آیه زیر، چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ کس درس نخوانده بود؟ اگر این کتاب توسط یکی از درس خواندگان و دانشمندان جامعه آورده می شد، ممکن بود چه شک و شبهه ای ایجاد شود؟

امی بودن پیامبر از بین برنده ی تردید شکاکان

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا لَارَتَابِ الْمُطْلُونِ^۱ معلول و پیش از آن هیچ نوشته ای را نمی خواندند و با دست خود، آن را نمی نوشتی که در آن صورت،

نداشتن توانایی خواندن قبل از رسیدن به مقام نبوت

اهل باطل به شک می افتادند. **نداشتن توانایی نوشتن قبل از بعثت**

پیام آیه: از نشانه های معجزه بودن قرآن کریم ارائه آن توسط پیامبری امی و درس نخوانده می باشد

* این آیه با بیت نگار من که به مکتب نرف و خط نوشت ... ارتباط مفهومی دارد

* به شک افتادن باطل اندیشان معلول و امی نبودن پیامبر(ص) **علت**

بیشتر بدانیم

آشنایی با بزرگ ترین خبرگزاری تخصصی قرآن کریم در جهان اسلام

خبرگزاری بین المللی قرآن که با عبارت اختصاری «ایکنا، IQNA» شناخته می شود با هدف اطلاع رسانی سریع اخبار و رویدادهای قرآنی و دینی کشور و جهان ایجاد شده است. مهجوریت زدایی از معارف قرآن کریم و سوق دادن جامعه به سوی سبک زندگی قرآنی در عرصه های مختلف یکی دیگر از اهداف این خبرگزاری است. خبرگزاری ایکنا به ۱۹ زبان زنده دنیا به تولید خبر می پردازد. این اخبار به صورت روزانه بر روی خروجی این خبرگزاری ارسال می شود.

این خبرگزاری بخش اعظمی از نیاز روزانه به خبر قرآنی در سطح کشور را از طریق بیش از ۵۳۰۰ خبرنگار فعال افتخاری خود تأمین می کند. بسیاری از خبرنگاران افتخاری ایکنا در طول این سال ها در جشنواره های

مختلف وبلاگ نویسی، دینی و رسانه ای و حتی عرصه های علمی کشور صاحب افتخار و کسب رتبه شده اند که همه این افتخارات را از برکت خدمت به قرآن می دانند.

شما نیز می توانید یکی از خبرنگاران افتخاری این خبرگزاری باشید.

برای اینکه اندیشه انسان ها در مراحل مختلف زندگی به مرور زمان کامل تر و پخته تر می شود بنا براین در نظریات گذشته خود تجدید نظری می کنند در حالی که قرآن با بیش از ۶۰۰۰ آیه در طول ۳۲ سال بر پیامبر نازل شده « پیامبری که امی بوده و درس نخوانده » و درباره ی موضوعات متنوع سخن گفته نه تنها تعارض و ناسازگاری میان آیات آن دیده نمی شود بلکه دقیق تر از اعضای بدن با هم هماهنگی دارند و این دلیل بر الهی بودن قرآن کریم می باشد

اندیشه و تحقیق

۱- به نظر شما چرا اندیشه دانشمندان به مرور زمان تغییر می کند؟ این ویژگی چگونه الهی بودن قرآن را اثبات می کند؟

۲- با توجه به دو متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید :

الف) شاید نتوان کتابی را در جهان یافت که در آن به اندازه قرآن کریم به تعقل، تفکر و علم دوستی تأکید شده باشد. در این کتاب، بیش از ۷۷۰ بار از علم، ۱۸۵ بار از گوش دادن و توجه کردن، ۴۹ بار از عقل، ۱۸ بار از فکر کردن، ۱۳۲ بار از تبیین و دلیل و نیز ده ها کلمه دیگر مانند قلم و کتاب که به تفکر و علم مربوط می شوند، نام برده شده است. همچنین آیات متعددی در نكوهش جهل، غفلت و تعقل نکردن وجود دارد.

ب) در جامعه آن روز عربستان و حتی دیگر نقاط جهان، کرامت زنان نادیده گرفته می شد. به گونه ای که اگر خانواده ای فرزند دختر به دنیا می آورد، احساس شرم می کرد.^۱ در چنین فضایی، قرآن کریم با بیان کرامت زن و تساوی وی با مرد در انسانیت اعلام کرد: هر کس، از مرد و زن، عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد، خداوند به او حیات پاک و پاکیزه می بخشد؛^۲ و عمل هیچ مرد و زنی را ضایع نمی کند.^۳ علاوه بر این، قرآن کریم برای زن حقوق خانوادگی و اجتماعی قائل شد، در مالکیت به او استقلال بخشید و درآمد کارش را از آن خودش دانست؛ هزینه خانواده را از دوش او برداشت و بر دوش مرد قرار داد و به خصوص بر کرامت، عزت و عفافش تأکید کرد تا در جامعه مورد سوءاستفاده مرد قرار نگیرد.

• متن الف به کدام یک از جنبه های اعجاز قرآن کریم اشاره می کند؟

• متن ب به کدام یک از انواع اعجاز محتوایی اشاره می کند؟ تاثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

ذکر یک موضوع به تعداد مشخص در قرآن به اعجاز عددی از جنبه های اعجاز لفظی اشاره دارد

تاکید قرآن بر تفکر و تعقل به شکل های مختلف بیانگر اعجاز محتوایی تاثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

کشف ارتباط

۱) جامعیت و همه جانبه بودن قرآن	الف) سخن از مسئولیت های اجتماعی انسان
۲) اعجاز محتوایی قرآن	ب) ذکر نکات علمی بی سابقه در قرآن
۳) انسجام درونی در عین نزول تدریجی قرآن	ج) عدم تعارض و ناسازگاری در آیات قرآن
۴) اعجاز لفظی قرآن کریم	د) سبب نفوذ خارق العاده در افکار و قلوب
۵) آوردن سوره ای مشابه یکی از سوره های قرآن کریم	ه) آسان ترین راه برای غیر الهی نشان دادن قرآن
۶) اعجاز لفظی قرآن	و) شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار
۷) تاثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت	ز) سخن گفتن از علم دوستی و معنویت و حقوق برابر انسان ها
۸) انسجام درونی در عین نزول تدریجی	ک) هماهنگی میان آیات و مویذ یکدیگر بودن آیات قرآن
۹) جامعیت و همه جانبه بودن قرآن کریم	ل) فروگذار نکردن از هیچ مسئله مهم و حیاتی
۱۰) اعجاز لفظی قرآن	م) ویژگی های هنرمندانه ادبی قرآن
۱۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی	ن) سخن گفتن از موضوعات متنوع در قرآن

عالمه محمدی